

อุปาทานหมู่ทางการเมือง : ปัจจัยเชิงสาเหตุแห่งการเกิด

Political Mass Hysteria : Causal Factors of Occurrence

จตุรภัทร ภาคสุโพธิ์

Jaturaphat Phaksupho

นักศึกษา ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Ph.D. Student (Public Administration), Rajabhat Maha Sarakham University

E-mail : jaturaphat4565@gmail.com ORCID : <https://orcid.org/0000-0003-0588-9227>

Received 06/06/2022

Revised 13/06/2022

Accepted 13/06/2022

บทคัดย่อ

สถานการณ์ทางการเมือง ณ ปัจจุบันนี้หลายๆ พรรคการเมืองก็จะสร้างวาทกรรมขึ้นมาเพื่อเป็นข้อประชาสัมพันธ์ให้กับพรรคการเมืองของตัวเองซึ่งก็จะเกี่ยวข้องกับกระแสทางการเมือง ดังเช่นหลายพรรคการเมืองปั่นจินตนาการเพื่อให้ประชาชนได้นึกคิดและได้ติดตามวาทกรรมนั้นๆ กระแสทางการเมืองที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาปัจจุบันมีทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและในมุมของการปั่นกระแสเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะฝ่ายที่กุมอำนาจทางการเมือง กระแสทางการเมืองดังกล่าวอาจเรียกการเกิด “อุปาทานหมู่ทางการเมือง” อย่างไรก็ตามปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมืองประกอบด้วย (A) อิทธิพลของกลุ่มการเมือง (Constructionism) ได้แก่ (1) การสร้างวาทกรรมทางการเมือง (Political Discourse) (2) กระแสการเลียนแบบ/ไอดอลทางการเมือง (Political Idol) (3) การสร้างภาวะความคาดหวัง (4) การสร้างภาวะความหวาดกลัว (5) การสร้างกระแสความเกลียดชัง (6) การสร้างกระแสบุคคลนิยม (Personalism) (B) อิทธิพลภายในประเทศ (Internal Streaming) ได้แก่ (1) อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายอนุรักษ์นิยม (2) อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายหัวก้าวหน้า (3) สถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม (4) สถานการณ์สาธารณสุขภัย (5) ศาสนากับการเมือง (C) อิทธิพลภายนอกประเทศ (External Streaming) ได้แก่ (1) อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) ความร่วมมือระหว่างประเทศ (3) ความขัดแย้งระหว่างประเทศ (4) การค้าระหว่างประเทศ

คำสำคัญ: การเมือง; อุปาทานหมู่

Abstract

The current political situation in many Political parties will create discourses as public relations for their own political parties which will be related to political currents. Just as many political parties spin their imaginations in order for the people to think and follow the discourse. Political currents that arise are both beneficial to the public and in the aspect of turbulence in order to create political legitimacy against any party, especially the one that holds political power. Such political currents may call birth. " **Political Mass Hysteria**". However, the causative factors of Political Mass Hysteria include; (A) Influence of political groups (Constructionism): (1) Political Discourse Creation (Political Discourse), (2) Impersonation/Political Idol trend, (3) creation of expectation state, (4) creating a state of fear, (5) creating a wave of hate, and (6) Creation of a popular trend (Personalism). (B) Domestic influences (Internal Streaming) are: (1) the political ideology of the Conservative Party, (2) The progressive political ideology, (3) economic and social crisis situations, (4) Disaster situations, and (5) Religion and politics. (C) External influences (External Streaming) are: (1) The influence of information technology, (2) international cooperation, (3) international conflicts, and (4) International Trade.

Keywords: Politics; Mass Hysteria

บทนำ

“การเมือง” เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคลและความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยรวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางและกระบวนการต่างๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งในประเทศไทยที่มีการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ ยอมรับกันทั่วไปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามค่านิยม ของ อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หมายถึง การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนโดยประชาชนทำหน้าที่ในการปกครองตนเองโดยตรง แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้จึงเกิดรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Government) โดยประชาชน

[294]

Citation:

จตุรภัทร ภาคสุโพธิ์. (2565). อุปาทานหมู่ทางการเมือง : ปัจจัยเชิงสาเหตุแห่งการเกิด. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 293-314.
Phaksupho, J. (2022). Political Mass Hysteria : Causal Factors of Occurrence. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 293-314;
DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.38>

.....
เลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการกำหนดผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบาย แต่การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น แก่นแท้ของประชาธิปไตยมิใช่ “ความเป็นตัวแทน” หากแต่อยู่ที่ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ของประชาชนอย่างแท้จริง (อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. 2563)

แม้ว่าประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่มีคุณค่าแก่พลเมืองเป็นอย่างมากแต่ยังมีคำถามต่อมาว่า แล้วอะไรเป็นตัวที่บ่งบอกว่าประชาธิปไตยแบ่งบานหรืออับเฉา ประชาธิปไตยโดยนัยของกรอบก็คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนเป็นตัวบอกระดับพัฒนาการแห่งประชาธิปไตยที่ว่าประชาธิปไตยของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะการณ์ขาดความสมดุลมีความขัดแย้งทุกระดับนำไปสู่ความรุนแรงทางสังคม ขาดภูมิคุ้มกันและปรับตัวไม่ได้ หลายคนที่มีมุมมองอำนาจเกียรติและแย่งชิงแสวงหาผลประโยชน์บนฐานแห่งทฤษฎีของตนเองและที่สำคัญอำนาจทางการเมืองยังตกอยู่เฉพาะกลุ่มคนเมือง ดังนั้นเพื่อให้การเมืองได้มีพัฒนาการสู่ปรัชญาประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนจึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง และรัฐต้องสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับพลเมืองเป็นแบบแผนความเชื่อหรือพฤติกรรมทางการเมืองด้วยกระบวนการกล่อมเกลารวมถึงการเมือง (Political Socialization) อย่างไรก็ตามในทางเศรษฐศาสตร์การตัดสินใจของมนุษย์ย่อมอยู่บนพื้นฐานของอรรถประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการตัดสินใจในกระบวนการทางการเมืองก็เช่นกันย่อมอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเขาได้ตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยเรียกว่า “อรรถประโยชน์ทางการเมือง (Political utility)” ซึ่งมีฐานคติจากทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision theory) เศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy) ทางเลือกสาธารณะ (Public choice) และ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) (สัญญา เคนาภูมิ. 2560: 22-23)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและเป็นกระบวนการชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ดังนั้นประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมายและมีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (ไพรัตน์ ฉิมหาด และคณะ.2563: 46-47)

อย่างไรก็ดีกระแสทางการเมืองที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาปัจจุบันมีทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและในมุมของการปั่นกระแสเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะฝ่ายที่กุมอำนาจทางการเมือง ซึ่งการปั่นกระแสอาจจะถูกเผยแพร่ไปกับนโยบายสาธารณะเพื่อให้เป็นนโยบายประชานิยมผสมผสานกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันดังคำสุภาษิตที่ติดหูเราว่า “ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว” ยิ่งหากการปั่นกระแสและนโยบายประชานิยมถูกขึ้นชมจากบรรดาสาวกโบกมือช่วยอำนวยความสะดวกส่งเสริมสนับสนุนไปทุกองค์กรเครือข่ายให้คิดให้เห็นว่าเป็นเหมือนกัน ซึ่งการปั่นกระแสทางการเมืองดังกล่าวอาจเรียกการเกิด “อุปาทานหมู่ทางการเมือง” ก็ว่าได้

ความหมายของอุปาทานหมู่

“อุปาทานหมู่” (mass hysteria) illness หมายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับจิตสังคมซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคล ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป เหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในกรณีที่กลุ่มบุคคลนั้นมีความคิด ความเชื่อที่ตนเจ็บป่วยเป็นโรคเดียวกันหรือเผชิญปัญหาเดียวกัน จึงแสดงอาการออกมาแบบเดียวกัน เช่น หลายคนออกอาการเหมือนผีเข้า หลายคนส่งเสียงกรีดร้องออกมาโดยไม่มีเหตุผลและเชื่อว่าอาการเหล่านี้เกิดจากไสยศาสตร์ มนต์ดำ สัมภเวสี หรือผู้มีอิทธิฤทธิ์ แต่เหตุผลทางวิทยาศาสตร์อธิบายว่า อาการเหล่านี้ คือการเจ็บป่วยเป็นกลุ่ม ซึ่งสาเหตุของอาการเกิดจากด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ชัก เกร็งกล้ามเนื้อ หายใจถี่ แน่นหน้าอก ตกใจกลัว หวาดผวา หวาดร้อง เป็นลม หมดกำลั่ง ฯลฯ อุปาทานหมู่มีลักษณะเด่นตรงที่ไม่อาจหาสาเหตุแน่ชัดได้ อาการที่เกิดขึ้นก็มักมีความคลุมเครือ เพราะมีปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เช่น วัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าๆ สภาพแวดล้อมและบุคคลรอบข้างอย่างบ้านพักอาศัย โรงเรียน พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนสนิท มีความคิดความเชื่อลักษณะเดียวกัน ก่อให้เกิดพฤติกรรมคล้อยตามกันไป และเสมือนหนึ่งว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนและส่งเสริมให้ความคิดความเชื่อที่มี อยู่ นั้นเป็นเรื่องที่มีอยู่จริง (ทวิศิลป์ วิษณุโยธิน. 2565; นานาสาระ. 2565)

สรุปได้ว่า “อุปาทานหมู่” คือพฤติกรรมของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งคิดว่าเป็นว่าไข้หวัดคือตัวตนของคนที่ถูกหักจากองค์ประกอบรอบข้าง เพื่อนฝูงครูอาจารย์ สถานที่ร่วมพบปะ สถานการณ์ปลุกระดม ค่านิยม ความเชื่อ เมื่อเกิดขึ้นพร้อมๆ กันหรือในเวลาใกล้เคียงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปจนถึงกลุ่มใหญ่ๆ เมื่อใดที่คนหนึ่งเกิดอาการขึ้นก็เสมือนประหนึ่งว่าเป็นตัวกระตุ้น “อารมณ์ร่วม” ของคนข้างเคียง ส่งผลให้คนในกลุ่มเกิดความคิดเห็นว่าตัวก็เป็นเหมือนกันแล้วแสดงอาการคล้ายคลึงดังดูความสนใจขยายตัวเฮโลสาระพาประหนึ่งว่าติดเชื้อโรคระบาดไม่สามารถยับยั้งซึ่งคิดให้จิตสงบลงได้ เช่นดัง “กระต่ายตื่นตูม”

ความหมายของการเมือง

ความหมายของการเมือง ล้วนเป็นคำกล่าวที่สื่อให้เห็นภาพลักษณ์ของการเมืองให้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งมุ่งให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับบุคคลในรัฐ ระหว่างรัฐกับหัวเมืองต่างๆ และระหว่างรัฐกับรัฐ การเมืองจึงเป็นทั้งกิจการภายในประเทศและการต่างประเทศ ส่วนนักปรัชญาอย่าง อริสโตเติล กล่าวว่า คุณลักษณะทางการเมืองประกอบด้วยปัจจัยที่เด่นชัด 2 ประการ คือ อำนาจ (Authority) และการปกครอง (Ruling) (ชัชวาลย์ ทัดศิวิธ. 2565) (1) การเมืองเป็นการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ อำนาจในที่นี้หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งหรือหลายคนมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอื่น (2) การเมืองเป็นการต่อสู้ในอันที่จะปกครองซึ่งกันและกัน และการต่อสู้นั้นก็จะมีกฎเกณฑ์หรือไม่ก็ได้ แต่ก็มีเป้าหมายที่จะดูแลจัดการให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

อีกมุมมองของนักรัฐศาสตร์ชั้นนำชาวอเมริกันอย่าง ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D Lasswell.1958) กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของอิทธิพลและผู้ทรงอิทธิพล โดยเน้นในเรื่องของใคร ได้อะไร ได้เมื่อไร และ

อย่างไร “ การเมือง เป็นศาสตร์และศิลป์ของการปกครอง และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณะ” และเชลดอน เอส โวลิน (Wolin. 2008) นักทฤษฎีทางการเมือง กล่าวว่า “ การเมืองเป็นกิจกรรมที่มีจุดสนใจอยู่ที่การแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันกันในระดับบุคคล, กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม”

สรุปได้ว่า “การเมือง” (Politics) คือ การแสวงหาอำนาจเพื่อการปกครองซึ่งกันและกัน เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการสรรอำนาจรัฐแบ่งปันทรัพยากรมากคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัดภายในประเทศ สร้างระบบนิเวศเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้การเมืองอาจเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันของกลุ่มบุคคล กลุ่มอิทธิพลและผู้ทรงอิทธิพลทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเหตุเหล่านี้ถือเป็นนัยยะสำคัญของการเมือง

ความหมายของอุปาทานหมู่ทางการเมือง

“อุปาทานหมู่ทางการเมือง” หมายถึง การนึกคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองแบบมโนจินตนา ซึ่งอาจจะเป็นไปตามหลักการหรือไม่สอดคล้องกับหลักแนวคิดทฤษฎีทางการเมือง แต่แนวคิดนั้นอาจจะเป็นการสร้างหรือการปั่นกระแสทางการเมืองโดยใช้อาการอุปาทานหมู่ เช่น เฮโลสาร์พา ตื่นตูม หลงใหล คลั่งไคล้ มงาย กูชาติ คลั่งชาติ ชังชาติ เป็นเครื่องเชื่อมเข้าหากัน หลอมละลายกลายเป็นอุดมการณ์ที่จะทำให้เรื่องนั้นๆเป็นจริงตามความคิดของกลุ่มหรือพรรคการเมืองที่รังสรรค์ขึ้นมา อย่างคำว่า “เราจะชนะแบบ แลนด์สไลด์” ที่พรรคเพื่อไทยสร้างขึ้น อาจจะเพื่อตึงคະแนนนิยมและใช้ข่มขวัญพรรคการเมืองคู่แข่งไว้ล่วงหน้า หรือแม้จะเป็นการสร้างพลังเพื่อความคาดหวังถึงผลชนะการเลือกตั้งครั้งหน้าที่เกิดขึ้นก่อนหรือครบตามวาระ 4 ปี ส่วนผลที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในทิศทางลบหรือเป็นไปในทางบวกตามความคาดหวังก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมือง อย่างไรก็ดีในทุกสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก็มีทั้งคนเห็นด้วยและเห็นต่างตามชั่วข้างที่ตัวเองยึดติด แต่หากใครที่มีจิตเปาะบาง ลังเล อ่อนไหว ก็อาจเเทใจไปตามกระแสสิ่งเร้า จนทำให้เขาเปลี่ยนชั่วเปลี่ยนข้างก็เป็นได้

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมือง

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมือง มี 3 กลุ่มอิทธิพลหลักดังนี้

1.อิทธิพลของกลุ่มการเมือง (Constructionism)

ตามที่นักรัฐศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง เป็นการรวมกลุ่มของผู้มีผลประโยชน์อย่างเดียวกันเพื่อแสวงหาอิทธิพล ซึ่งตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เป็นการรวมกลุ่มผู้มีผลประโยชน์ต่างความคิดเห็นเข้าด้วยกันเพื่อแสวงหาอำนาจโดยการวางนโยบายดำเนินกิจกรรมทางการเมือง สรุปรวมความได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลจะต่อสู้ป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยใช้อิทธิพลทางอ้อมต่อศูนย์กลางแห่งอำนาจมากกว่าที่ต้องการมีอำนาจโดยตรง แต่พรรคการเมืองพยายามที่จะเข้าไปมีอำนาจไม่ว่าจะโดยวิธีการเลือกตั้ง หรือโดยวิธีรุนแรง เช่น กระทำการปฏิวัติรัฐประหาร (ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ. 2565)

1.1 การสร้างวาทกรรมทางการเมือง (Political Discourse): “วาทกรรมทางการเมือง” ถือเป็นเรื่องระบบความคิดและเหตุผลของตน ในการอธิบายหรือมอง “ความจริง” ซึ่งความจริงในมุมมองของแต่ละคนแม้จะเป็นเรื่องเดียวกันแต่ต่างระบบความคิดและเหตุผลก็มีความแตกต่างในการอธิบายต่อเรื่องนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ในเรื่องเดียวกันจึงมีวาทกรรมหลายชุดที่เกี่ยวข้องและวาทกรรมแต่ละชุดก็มีความขัดแย้ง หรือปฏิเสธ “ความจริง” ของวาทกรรมอีกชุดหนึ่งได้ เช่นมุมมองของนายสมศักดิ์ เทพสุทินประธานหาเสียงพรรคพลังประชารัฐกระตุ้นให้คิด ไม่เชื่อปลุกัญญาเสรี จะทำให้ประชาชนทุกคนรวย ยัน ไม่ใช่ไม่เห็นด้วย ส่วนตัวเชื่อใน “ดีมานด์ ซัพพลาย” มากกว่า (ไทยรัฐออนไลน์. 28 ก.พ. 2562) “มันคือแป้ง” ถือเป็นวาทกรรมสร้างตำนานของ ร.อ.ธรรมนัส พรหมเผ่ารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และเลขาธิการพรรคพลังประชารัฐ(ตำแหน่งในขณะนั้น)ได้ตอบโต้กลับ นายธีรวัชชัย พันธุมาศ ส.ส.อดีตพรรคอนาคตใหม่ ที่กล่าวโจมตีเกี่ยวกับประเด็นยาเสพติดในการอธิบายไม่ไว้วางใจเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563และ ร.อ.ธรรมนัส ชี้แจงว่า “สิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปราบปรามยาเสพติดของรัฐนิวเซาท์เวลส์อ้างว่าเป็นเฮโรอีน 3.2 กิโลกรัม นั้น “มันคือแป้ง” (วิศรุต สีนพศพร. 2565) ปรากฏการณ์ “แลนด์สไลด์” ที่ทางพรรคเพื่อไทยคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นเพื่อตอบโต้ฝั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติพร้อมทั้งยังยืนยันว่าถึงอย่างไรพี่น้องประชาชนก็ยังคงเทใจให้กับพรรคเพื่อไทยแม้วันที่ไร้วัวและเสมือนถูกลอยแพจากเจ้าของพรรคตัวจริงก็ตาม (สยามรัฐออนไลน์. 2561)

สรุปได้ว่า การสร้างวาทกรรมทางการเมือง เป็นเครื่องมือสำคัญมากที่นักการเมืองน้อยใหญ่ ทั้งหน้าใหม่หน้าเก่า หยิบยกเอากรอบความคิดมาประดิษฐ์เป็นประโยคคำพูดหวังจะดึงดูดพลังศรัทธามาสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง กลุ่มมุ้งหรือแม้กระทั่งพรรคการเมืองต้นสังกัด และหากสามารถสร้างวาทกรรมได้โดดเด่นเป็นที่นิยมชมชอบของประชาชน ก็ยิ่งส่งผลให้เกิดความไว้วางใจได้รับการสนับสนุนสืบไป อย่างไรก็ดีวาทกรรมทางการเมือง อาจจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่จริงก็ได้ แต่วาทกรรมเหล่านั้นอย่าง “มันคือแป้ง” หรือ “แลนด์สไลด์” ก็ได้ผลักดันให้บรรดาสาวกโยกตัวคล้อยตามจนเกิดเฮโลสาระพาว่าใช่แล้วขยายวงกว้างสร้างแรงกระเพื่อมให้ร้องว่าจะต้องเป็นเช่นนั้นซึ่งก็คืออาการหรือการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมืองนั่นเอง

1.2 กระแสการเลียนแบบ หรือ/ไอดอลทางการเมือง (Political Idol) : โลกในยุคดิจิทัล การแสวงหาดันแบบหรือ“net idol”เพื่อต้องการการยอมรับจากบุคคลรอบข้างอย่างเพื่อนพ้องน้องพี่ครูอาจารย์หรือประชาชนทั่วไปนั้นถือเป็นการแสวงหามากขึ้นโดยเฉพาะการแสวงหาดันแบบหรือnet idolทางการเมืองสืบเนื่องจากโพลของสำนักวิจัยสยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตโพล สํารวจพบว่า วัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมเลียนแบบดารามากมาเป็นอันดับ 1 ขณะที่แซกรับเชิญ / ผู้ร่วมแข่งขันในรายการทีวีมาเป็นอันดับ 2 และพิธีกร / ผู้ดำเนินรายการมาเป็นอันดับ 3 โพลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของความเป็นดาราอย่างชัดเจน เมื่อมองไปที่มูลค่าของอิทธิพลที่ดาราเหล่านั้นก็จะเห็นว่ามีมูลค่าทางการตลาดที่บริษัทยินดีที่จะจ่ายเพื่อให้ดารามาเป็นพรีเซ็นเตอร์ในค่าตัวที่สูงอย่างน่าเหลือเชื่อ บอกเป็นนัยว่า ดาราคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคม การเลียนแบบที่นำไปสู่การยอมรับทางสังคมในปัจจุบันส่งผลให้เยาวชนมีทิศทางที่จะเลียนแบบดาราเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดาราจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างความน่าเชื่อถือ (หนังสือพิมพ์ASTVผู้จัดการรายวัน. 2556)

เมื่อเป็นเช่นนั้นพรรคการเมืองของไทยต่างก็ได้เชื้อเชิญผู้นำผู้ที่มีชื่อเสียงแวดวงไฮโซ ศิลปินดารานักแสดง เน็ตไอดอล เข้าสู่กลุ่มการเมืองของตัวเองหวังสร้างพลังเครือข่ายในหลากหลายมิติสู่เป้าหมายอันสูงสุดคือ “ชัยชนะ”

สรุปได้ว่า การสร้างกระแสการลอกเลียนแบบ หรือไอดอลทางการเมือง ก็เป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่พรรคการเมืองต่างก็สรรหามาประดับพรรค เพื่อหวังจะเป็นแม่เหล็กดึงดูดสร้างพลังเครือข่ายไปทั่วทุกอนุหะลุมิติในแต่ละชุมชน ซึ่งกลุ่มคนที่หลงใหล คลั่งไคล้ ในตัวไอดอลของเขายู่นั้นจะเข้ามารวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนส่งสะท้อนถึงความเป็นปึกแผ่นแสดงแสนยานุภาพกลับกลายเป็นคะแนนจัดตั้งสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับพรรคการเมืองจนทำให้บรรลุเป้าหมายคือ “ชัยชนะในสนามเลือกตั้งนั้นๆ” และการคลั่งไคล้ หลงใหลในตัวบุคคลจนเกิดการลอกเลียนแบบยึดมั่นว่านั่นคือแบบอย่างแนวทางที่ใช่ส่งขยายความคิดเห็นเป็นเสียงร้องตอบรับสนับสนุนส่งเสริมสืบไป ซึ่งเหตุปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้เกิดอุปาทานหมู่ทางการเมืองทั้งสิ้น

1.3 การสร้างภาวะความคาดหวัง : ในชีวิตประจำวันภาวะความคาดหวังทางการเมือง ถือเป็นเรื่องของทุกชีวิตที่ให้ความคาดหวังเอาไว้ทั้งพรรคการเมือง ผู้ลงรับสมัครเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประชาชนพลเมืองทั่วประเทศล้วนมีความคาดหวังและความคาดหวังที่ผู้เขียนยกมาเป็นตัวอย่างในครั้งนี่คือความคาดหวังหลังการเลือกตั้งจากการให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562 ซึ่งนางอัญญา ณ ระนอง ผู้อำนวยการศูนย์สำรวจความคิดเห็น นิด้าโพล เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ต่อความคาดหวังหลังเลือกตั้ง 2562 จากประชาชนตามสุ่ม จำนวน 1,253 ตัวอย่างดังนี้ (เนชั่นทีวีออนไลน์. 2562)

1.3.1 ด้านเศรษฐกิจ ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.09 คาดหวังจะได้รับการแก้ไขปัญหาปากท้องและหนี้สิน รองลงมา ร้อยละ 16.92 ส่งเสริมราคาสินค้า พืชผลทางการเกษตร, ร้อยละ 15.01 มีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้และลดอัตราว่างงาน, ร้อยละ 13.25 ลดค่าการครองชีพ, ร้อยละ 11.09 การค้าขาย และใช้สอยมีความคล่องตัว

1.3.2 ด้านการเมือง ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.30 คาดหวังว่านักการเมืองมีความเสียสละมีคุณธรรม, รองลงมา ร้อยละ 24.42 อยากได้นายกรัฐมนตรีที่มีความเป็นผู้นำและมีความสามารถบริหารประเทศ, ร้อยละ 14.45 คาดหวังต่อการปฏิรูปการเมือง และไม่มีความขัดแย้ง, ร้อยละ 12.21 อยากเห็นการเมืองเป็นประชาธิปไตย, ร้อยละ 11.97 คาดหวังต่อนักการเมืองรุ่นใหม่เข้ามาบริหารประเทศ

1.3.3 ด้านกฎหมาย ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.73 คาดหวังต่อการบังคับใช้กฎหมายด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ รองลงมา ร้อยละ 25.06 บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด, ร้อยละ 18.28 ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการร่างกฎหมาย, ร้อยละ 11.09 ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย

1.3.4 ด้านเกษตรกรรม ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.26 คาดหวังว่าราคาสินค้าเกษตรจะสูงขึ้น รองลงมา ร้อยละ 14.60 มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น, ร้อยละ 13.09 ไม่ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง, ร้อยละ 12.05 มีแหล่งตลาดในการจำหน่ายสินค้าเกษตร, ร้อยละ 7.26 สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

1.3.5 ด้านการศึกษา ความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.69 คาดหวังต่อการกระจายโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม รองลงมา ร้อยละ 23.78 คาดหวังต่อการพัฒนาครู, ร้อยละ 21.55 คาดหวังต่อโครงการเรียนฟรีจนจบปริญญาตรี, ร้อยละ 10.62 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เท่าเทียมต่างประเทศ

นอกจากนั้นการสำรวจดังกล่าวยังสอบถามถึงความคาดหวังด้านอื่นๆ ที่น่าสนใจ อาทิ ต้องการเห็นประเทศไทยเป็นอย่างไหลังเลือกตั้ง โดยความเห็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.79 ระบุว่าต้องการให้ประเทศสงบสุขและประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 22.11 ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย, ร้อยละ 13.88 ประเทศที่ไม่มีคอร์รัปชัน โปรงใส ตรวจสอบได้, ร้อยละ 8.14 ต้องการให้ไทยเป็นผู้ทำทางเศรษฐกิจของอาเซียนและประเด็นความเห็นที่ความเป็นอยู่จะดีหรือไม่หลังเลือกตั้ง โดยเสียงส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.47 คาดว่า น่าจะดีขึ้น ขณะที่ร้อยละ 24.42 ระบุว่า เหมือนเดิม และคำถามสุดท้ายต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.08 ระบุว่า จะไปใช้สิทธิ ขณะที่ ร้อยละ 1.36 ระบุว่า ไม่แน่ใจ ส่วนร้อยละ 0.56 ระบุว่า ไม่ไป (คมชัดลึก ออนไลน์. 2562)

สรุปได้ว่า การสร้างภาวะความคาดหวัง ถือเป็นช่องทางสำคัญที่พรรคการเมืองเลือกนำมาปฏิบัติ เพราะการสร้างภาวะความหวังทางการเมืองด้วยการชูนโยบายสาธารณะที่โดดเด่นชัดเจนจนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของบรรดาผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่างมองเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมีความมั่นคงมั่งคั่งอย่างยั่งยืนในการดำรงชีวิตได้จริงนั้น ถือเป็นการสร้างกระแสความนิยมให้กับพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามความคาดหวังหลังการเลือกตั้งปี 2562 ทุกท่านลองทบทวนดูดีว่ามีภาวะความคาดหวังด้านใดบ้างที่พี่น้องประชาชนคนไทยสัมผัสได้ว่า “เป็นจริง” หรือ “ไม่เป็นจริง” ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นหากเป็นจริงได้สิ่งที่คาดหวังกลุ่มพลังผู้ให้การสนับสนุนมาแต่ต้นคงเกิดอาการตระโกนตะเบ็งแซ่แซ่ให้ร้องกันยกใหญ่ แต่หากสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นจริงตามความคาดหวังกลุ่มพลังต่างแนวคิดก็จะออกมาให้ร้องระเบ็งแซ่แซ่เช่นกัน ดังนั้นการสร้างภาวะความคาดหวังทางการเมืองย่อมถือเป็นเรื่องที่เกิดอุปาทานหมู่ทางการเมืองขึ้นได้

1.4 การสร้างภาวะความหวาดกลัว: กระแส “การเมืองแห่งความกลัว” ที่ผู้เขียนได้สืบค้นจากบทความวิชาการของ สฤณี อาชวานันทกุล อาจมองได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้คนจำนวนมากเสพยาด้วยความกลัวมากกว่าสติ ปัญหานี้ เมื่อประกอบกับอาการ “ภาวะการรับรู้ไม่ลงรอย” หรือ cognitive dissonance เท่ากับว่าคนจำนวนมากยังคงอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก นอกจากจะไม่ยอมรับความจริงแล้ว ยังตกเป็นเหยื่อโฆษณาชวนเชื่อหลากหลายรูปแบบที่พยายามสร้างและหล่อเลี้ยงความกลัวต่างๆ นานาในจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความกลัว “กลุ่มอำนาจเก่า” “กลุ่มการเมืองจ้องล้มเจ้า” “มหาอำนาจตะวันตกจ้องจู่โจม” ตามแต่สถานการณ์จะอำนวย ในครั้งแรกที่รัฐบาลประคมเรื่องอะไรก็ตามให้คนกลัว คนก็จะกลัวจริงๆ ครั้งที่สองที่ได้ยินเรื่องเดิมจะกลัวน้อยลง ครั้งที่สามยิ่งกลัวน้อยลงอีก ถ้าหากรัฐบาลเล่นไฟความกลัวมากเกินไป โดยหากไม่มีหลักฐานรองรับ สุดท้ายประชาชนก็จะชินชาและไม่แยแสอีกต่อไป ถ้า “ความกลัว” เป็นสินทรัพย์ก็เป็นสินทรัพย์ที่ค่อยๆ เสื่อมตามกาลเวลา ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องลงทุนชดเชยค่าเสื่อมของความกลัว

ด้วยการทุ่มเงินหล่อเลี้ยง พัฒนาปรับปรุง “ทุนความกลัว” ให้สูงอยู่เสมอ สำหรับความกลัวนี้ก็เป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้การทุ่มเงินงบประมาณมหาศาลกับการรักษา “ความมั่นคง” ซึ่งเป็นคำที่ถูกตีความกว้างขวางขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทย (สฤณี อาชวานันทกุล. 2562)

สรุปได้ว่า “ภาวะความกลัว” เป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งมักจะถูกหยิบขึ้นมาใช้วาดภาพสร้างสถานการณ์ ยิ่งภาพของ “ศัตรู” และ “วิกฤต” ที่เกิดจากศัตรูฟังดูมีเหตุผล ความกลัวในหมู่ประชาชนก็จะยิ่งดำรงอยู่ได้นาน ในทางตรงกันข้ามถ้าหากคนเห็นภาพของ “ศัตรู” และ “วิกฤต” ที่พยายามวาดนั้นไม่ใช่ความจริง คนก็ยังมีโอกาสหลุดพ้นจากความกลัวได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามการเสพยาหรือโฆษณาชวนเชื่อแล้วตกเป็นเหยื่อของเกมการเมือง ซึ่งก็อาจทำให้ประชาชนผู้ฝึกฝนในชั่วเวลาเมืองนั้นๆ เกิดอาการตื่นกลัวเอโรสารภายาวไกลไปทุกพื้นที่ทั่วประเทศและด้วยเหตุแห่งความกลัวนี้เองอาจทำให้ประชาชนไม่เป็น “พลเมืองตื่นตัว” หรือ active citizen ได้เพราะมัวแต่กลัวภาพของ “ศัตรู” ซึ่งที่แท้จริงอาจไม่ใช่ศัตรูแม้แต่น้อย (สฤณี อาชวานันทกุล. 2562) ดังนั้นภาวะความหวาดกลัวก็เป็นตัวชี้วัดที่ทำให้เกิดอุปาทานหมู่ทางการเมืองได้ในที่สุด

1.5 การสร้างกระแสความเกลียดชัง: “สังคมไทย” ในสถานการณ์ปัจจุบัน อุดมการณ์ทางการเมืองถูกแบ่งเป็นสองฝ่ายสองขั้วที่คิดต่างอย่างชัดเจนแล้ว และต่างฝ่ายต่างเชื่อว่าความคิดของตนเองเป็นฝ่ายถูก และความคิดของฝ่ายตรงข้ามเป็นฝ่ายผิด ซึ่งอุดมการณ์ต่างฝ่ายต่างความคิดแบบนี้วันก็ยิ่งทวีความรุนแรงแสดงออกถึงความชอบไม่ชอบอย่างชัดเจนจนเป็นต้นตอก่อกระแสความเกลียดชังทางการเมืองมาเกินศตวรรษแล้ว เรียกว่า ต่างฝ่ายต่างอยู่ในภาวะ Cognitive Dissonance คือ การหาเหตุผลและแสดงพฤติกรรมเข้าข้างความคิดของตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับข้อมูลหรือสถานการณ์ที่ขัดแย้งกับความเชื่อและทัศนคติเดิมที่มีอยู่ แต่ที่มากกว่านั้นก็คือ คนจำนวนหนึ่งมองว่าการแสดงออกของทักษิณหลายครั้งนั้นชัดเจนว่า เขามีความทะเยอทะยานแถมมีเป้าหมายที่มากกว่าการเป็นนายกรัฐมนตรี ขณะที่คนอีกจำนวนหนึ่งมองว่าประยุทธ์นั้นเป็นคนไม่มีความรู้ความสามารถ แต่อยู่ได้เพราะมีอำนาจของรัฐพันลึก(Deep State)หนุนหลัง แนนอนคนจำนวนหนึ่งมองทักษิณเป็นคนดี มองประยุทธ์เป็นคนเลว และคนจำนวนหนึ่งมองประยุทธ์เป็นคนดี มองทักษิณเป็นคนเลว แต่ปฐมบทของคนซื้อทักษิณที่เขาทำไว้ได้ใจคนรากหญ้าและปัญญาชนกลุ่มหนึ่งที่แวดล้อมเขาด้วยผลประโยชน์ตอบแทน ส่วนปัญญาชนนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ต่อต้านสถาบันพระมหากษัตริย์ต่างยึดเอาทักษิณเป็นจุดหมายที่จะสั่นคลอนสถาบันพระมหากษัตริย์ลงได้จากความนิยมของคนรากหญ้า ออกมารวมตัวกันเป็นคนเสื้อแดงแล้วเรียกตัวเองรวมๆว่าฝ่ายประชาธิปไตย (สุรวิชัย วีระจรรณ. 2564)

สรุปได้ว่า การสร้างกระแสความเกลียดชังทางการเมืองถือเป็นเครื่องมือทางความคิดของคนสองขั้วสองฝ่ายในสังคมการเมืองไทย ที่ต่างฝ่ายต่างก็สรรหาประเด็นมาสร้างเป็นแกนหลักให้บรรดาเหล่าสาวกยกกล่าวอ้างโจมตีซึ่งกันและกันมานานเกินศตวรรษจนมีอาจปองดองกันได้ อย่างไรก็ตาม คำว่า “ความเกลียดชัง” หากถูกสร้างหรือเกิดขึ้นในสังคมไหนๆ เราก็จะไม่พบเห็นความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงมั่งคั่งในสังคมนั้นอีกเลย ดังนั้นกระแสความเกลียดชังที่ถูกสร้างขึ้นมามีอำนาจนำพาคำพูดในด้านลบไปกลบคุณงามความดีที่เพียรสร้างของ

บางผู้คนจนเกิดความเสียหายก่อนที่จะได้พิสูจน์ทราบแล้วกลายเป็นตราบาปไปตลอดชีวิตและการขีดเส้นใต้ไว้ด้วยคำพูดแบบเหอโรสารภานี้แหละคือ “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

1.6 การสร้างกระแสบุคคลนิยม: “บุคคลนิยมทางการเมือง” ถือเป็นผู้นำที่โดดเด่นชัดเจนเรื่องวิสัยทัศน์ที่กล้าคิดกล้าตัดสินใจมุ่งมั่นพัฒนาประเทศจนเป็นที่ยอมรับ เชื่อมันศรัทธาจากประชาชนภายในประเทศทั่วโลก ที่ผู้เขียนยกมากล่าวอ้างอิงจำนวน 4 บุคคล ดังนี้

ผู้นำนาซีจอมเผด็จการสะท้านโลก ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (เยอรมัน: Adolf Hitler) เป็นนักการเมืองเยอรมันเชื้อชาติออสเตรีย หัวหน้าพรรคกรรมกรชาติสังคมนิยมเยอรมันหรือที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อพรรคนาซี ฮิตเลอร์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ.1933–1945 และเป็นฟือเรอร์ของเยอรมนี (เยอรมัน Fuhrer) ฮิตเลอร์ยังเป็นผู้จุดชนวนสงครามโลกครั้งที่สองในทวีปยุโรปอีกด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรม. 2565)

“ท่านประธานเหมา” หรือ เหมา เจ๋อตุง (จีนตัวเต็ม: 毛澤東; Mao Tse-tung); เป็นนักปฏิวัติลัทธิคอมมิวนิสต์ชาวจีนที่กลายเป็นบิดาผู้ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน (PRC) ซึ่งเขามีบทบาทเป็นประธานแห่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่ก่อตั้งในปี ค.ศ.1949 จนกระทั่งเขาถึงแก่อสัญกรรมในปี ค.ศ. 1976 ด้วยอุดมการณ์ลัทธิมากซ์-เลนิน หรือที่รู้จักกันโดยรวมคือ ลัทธิเหมา (วิกิพีเดีย สารานุกรม. 2565)

“ป้าเปรม” หรือพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (26 สิงหาคม 2463 ถึง 26 พฤษภาคม 2562) ประธานองคมนตรีและนายกรัฐมนตรีไทยคนที่ 16 (ดำรงตำแหน่งปี 2523 ถึง 2531) หลังพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกเปรม เป็นองคมนตรี ในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2531 จากนั้นในวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ได้รับโปรดเกล้าฯ ยกย่องให้เป็นรัฐบุรุษ และในวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2541 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นประธานองคมนตรีและยังเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวช่วงระยะหนึ่ง ในปี 2559 (วิกิพีเดีย สารานุกรม. 2565)

“ดร.ทักษิณ ชินวัตร” (เกิด 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2492) หรือชื่อปัจจุบันรู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ในชื่อโทนี่ วูดซัม (อังกฤษ: Tony Woodsome) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ปัจจุบันอาศัยอยู่นอกประเทศและถือสัญชาติมอนเตเนโกร หลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2544 พรรคไทยรักไทยได้รับเสียงข้างมากในสภา จึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยแรก นโยบายเด่นของเขา ได้แก่ การขยายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การลดความยากจนและลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการประกาศสงครามยาเสพติด ซึ่งได้รับความนิยมอย่างล้นหลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท เขาดำรงตำแหน่งสมัยแรกจนครบวาระสี่ปี ผลการเลือกตั้งทั่วไปปี 2548 ทำให้ทักษิณดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่สอง ด้วยคะแนนเสียงสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ (วิกิพีเดีย สารานุกรม. 2565)

สรุปได้ว่า กระแสบุคคลนิยมทางการเมือง เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง เพราะระบบการเมืองต้องอาศัยตัวบุคคลที่มีคุณสมบัติความเป็นผู้นำเข้าไปทำหน้าที่บริหารจัดการขับเคลื่อนผลักดันการออกนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้ระบบกลไกทางการเมืองเดินเครื่องบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด นั่นก็คือความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ สามารถปกป้องอธิปไตยทำให้ประชาชนพลเมืองมีกินไม่อดอยากปากแห้งเข้มแข็งมั่นคงมั่งคั่งอย่างยั่งยืนในการดำรงชีวิต ดังนั้นการเชิดชูผู้นำที่มีความรู้ความสามารถมีวิสัยทัศน์อันล้ำเลิศจนเกิดเป็นกระแสบุคคลนิยมทางการเมืองและเรื่องที่เกิดขึ้นจนเป็นกระแสนี้แหละเรียกว่า “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

2. อิทธิพลภายในประเทศ (Internal Streaming)

สังคมมีความสลับซับซ้อนจนเรียกได้ว่าเป็น “พหุสังคม” สังคมที่มีความหลากหลายทั้งสถานทางเศรษฐกิจ สังคม และอำนาจทางการเมือง อย่างไรก็ตามอิทธิพลของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอาจจะมีอิทธิพลเหนือกลุ่มอื่นหากกลุ่มดังกล่าวมีศักยภาพที่ดีกว่า เรียกว่า “กลุ่มผลประโยชน์” ดังนั้น “ทุนหรือผลประโยชน์” กลุ่มทุนถือเป็นผู้ทรงอิทธิพลทางการเมืองภายในประเทศมากที่สุด มากพอที่จะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลให้ไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง ซึ่งอาจเปรียบได้กับสำนวนสุภาษิตไทยที่ว่า “หวานพืชหวังผล” อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองจะต้องมีผู้ให้การสนับสนุนถึงจะเป็นพรรคการเมืองที่สมบูรณ์ได้

2.1 อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายอนุรักษนิยม: อนุรักษนิยมเป็นคำที่เริ่มใช้ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 เพื่อแสดงถึงอุดมการณ์ทางการเมือง โดยในสหรัฐอเมริกาใช้คำนี้เพื่อแสดงจุดยืนต่อต้านหลักการและจิตวิญญาณของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี 1789 ขณะที่ในอังกฤษ อนุรักษนิยมถูกนำมาใช้เป็นชื่อพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการในปี 1835 อนุรักษนิยมมีนัยถึงความปรารถนาในการรักษาสถานะเดิมหรือประเพณีดั้งเดิม และมีแนวโน้มต่อต้านการเปลี่ยนแปลง กระนั้นอนุรักษนิยมก็ได้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงแบบหัวชนฝา หากแต่ยอมรับในบางระดับ เช่น การเปลี่ยนแปลงเชิงการปรับตัวเพื่อรักษาสถาบันดั้งเดิมเอาไว้ ทั้งยังยึดถือให้ความสำคัญเรื่องลำดับชั้นของอำนาจ และทรัพย์สิน การปกป้องวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมเป็นฐานความเชื่อที่สำคัญของอนุรักษนิยม เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นการส่งสมภูมิปัญญาจากอดีตซึ่งผ่านการทดสอบจากกาลเวลาอย่างยาวนาน แล้วมองว่ามันมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม สำหรับประเทศไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการเพิ่มเติมส่วนผสมแบบประชาธิปไตยเข้าไปด้วยเพื่อสร้างการสนับสนุนจากมวลชน แม้ว่าอุดมการณ์อนุรักษนิยมจะครอบงำและกำหนดทิศทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่การทำทลายจากอุดมการณ์อื่นก็เกิดขึ้นเป็นระยะ อุดมการณ์ที่เคยทำทลายและสั่นคลอนอนุรักษนิยมไทยได้รุนแรงมากที่สุด ก็เห็นจะได้แก่ อุดมการณ์สังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลอยู่ในสนามการเมืองไทยประมาณสามทศวรรษตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึง 2530 (พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. 2562)

สรุปได้ว่า อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายอนุรักษนิยม เป็นค่านิยมแบบดั้งเดิมคือการรักษาชนบประเพณี สืบทอดวัฒนธรรม ปกป้องสถาบันเพราะสิ่งเหล่านั้นคือรากเหง้าของภูมิปัญญาและความเชื่อที่สำคัญ ซึ่งผ่านการทดสอบจากกาลเวลามายาวนานซึ่งเชื่อว่ามันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนใน

สังคม อย่างไรก็ตามก็ดี อุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย ก็ยังใช้หลักอนุรักษนิยมแบบผสมผสานอำนาจนิยม ปฏิบัตินิยม รวมถึงการนำใช้นโยบายประชานิยมเป็นอุดมการณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจากการที่ฝ่ายอนุรักษนิยมไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตามยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งอาจจะทำให้บ้านเมืองมีความเจริญมั่นคง มั่งคั่ง ได้มากกว่าก็ตามและการยึดมั่น ถิ่นมั่นในอุดมการณ์หลักของพวกอนุรักษนิยมก็ย่อมถือได้ว่าเป็น “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

2.2 อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายหัวก้าวหน้า: จากการสืบค้นบทความทางวิชาการการเมืองของท่าน เสกสรรค์ ประเสริฐกุล อดีตคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอดีตผู้นำนักศึกษา เหตุการณ์ 14 ต.ค. 2516 อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายหัวก้าวหน้า มองว่าแต่ละช่วงของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ผ่านมานักการเมืองมักเป็นผู้เล่นหลักมากเกินไป ในขณะที่นักการเมืองส่วนใหญ่มีแนวคิดทางประชาธิปไตยค่อนข้างแคบ อาศัยแต่การเลือกตั้งเป็นหนทางก้าวสู่อำนาจและหมกมุ่นอยู่กับบทบาทในรัฐสภา จนลืมความสำคัญขององค์ประกอบอื่นๆ ของระบอบ เช่น บทบาทของประชาสังคมภาคประชาชน สื่อมวลชน หรือแม้แต่เสียงวิจารณ์ของสามัญชน ด้วยเหตุนี้บรรดานักการเมือง/พรรคการเมืองจึงไม่ได้พยายามผลักดันให้มีการขยายพื้นที่ประชาธิปไตยออกไปในระดับโครงสร้าง เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของตัวระบอบ นอกจากนี้เรื่องที่นักการเมือง/พรรคการเมืองควรทำ แต่ไม่ได้ทำมีอยู่ 3 ประการคือ (1) กระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น (2) ปฏิรูประบบราชการให้ยึดโยงกับประชาชน (3) ขยายงานรัฐสภาด้วยการเกี่ยวร้อยภาคประชาชนเข้ามาไว้ในกระบวนการนิติบัญญัติอย่างสม่ำเสมอ

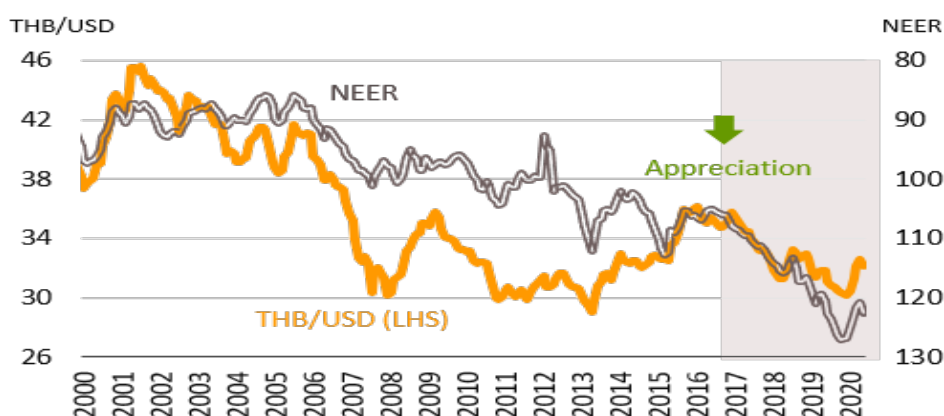
การที่นักการเมืองเป็นผู้เล่นหลักบนเวทีประชาธิปไตย แล้วมองไม่เห็นบทบาทของผู้เล่นอื่นไม่เห็นความเปราะบางของระบอบดังกล่าวในสังคมไทย ย่อมทำให้เกิดความประมาทในการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ทำให้เป็นประชาธิปไตยโครงสร้างเสถียร เมื่อเสถียรล้นหรือถูกโค่น ทั้งโครงสร้างก็พังทลายลงมา

สรุปได้ว่า สถานการณ์การเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันอาจไม่มีการพัฒนามุมมองอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยไปในทิศทางที่ควรจะเป็นยังมุ่งเน้นการแสวงหาอำนาจผลประโยชน์และบทบาทความเป็นตัวเป็นตนยึดติดหัวโขนความเป็นเจ้าขุนมูลนายจนลืมไปว่าหน้าที่หลักของนักการเมืองคือการเข้ามาทำหน้าที่แทนพี่น้องประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งตั้งความหมายของคำว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ฝ่ายหัวก้าวหน้ายังสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมที่จมปลัก อย่างไรก็ตามก็ดี ผู้เขียนมองว่าจะก้าวหน้าหรือล่าหลัง หากตั้งใจตั้งมั่นในปณิธานเพื่อบ้านเมืองอย่างซื่อสัตย์สุจริตทุกชีวิตย่อมเจริญยิ่งขึ้น ดังนั้นการมีหลักคิดแบบพวกหัวก้าวหน้าแล้วนำมาปฏิบัติแบบปากต่อปากขยายตัวมากขึ้นครอบคลุมไปทุกพื้นที่ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ที่แสดงออกนั้นคือ “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

2.3 สถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม : เศรษฐกิจไทย “แข็งนอก อ่อนใน” : เสถียรภาพสร้างภูมิคุ้มกัน แต่กดดันความสามารถแข่งขันระยะยาว หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ในประเทศไทยบรรเทาลง ธุรกิจหลายประเภทเริ่มกลับมาดำเนินกิจการ เงินบาทได้กลับมาแข็งค่าขึ้นอย่าง

ต่อเนื่องและแข็งค่ารวดเร็วกว่าประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย นำมาซึ่งความวิตกต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศ การแข็งค่าของเงินบาทมิได้เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลานี้เท่านั้น แต่ในช่วงราวสองทศวรรษที่ผ่านมา เงินบาทแข็งค่าขึ้นมากกว่า 30% เมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าสำคัญ สร้างความกังวลต่อภาคส่งออกซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย จากการประเมินโครงสร้างการผลิตและความเชื่อมโยงของภาคส่งออกต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจผ่านตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต พบว่าอุตสาหกรรมในไทยมากกว่าครึ่งของผลผลิตทั้งประเทศจัดอยู่ในกลุ่มผู้ส่งออกสุทธิ (สัดส่วนการส่งออกมากกว่าการนำเข้า) ซึ่งจะได้รับผลเสียจากการแข็งค่าของเงินบาท สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบ (Sensitivity analysis) ภายใต้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium Model) พบว่า เมื่อเงินบาทแข็งค่าขึ้น 10% จะทำให้ GDP ลดลง 0.4% ในระยะสั้น และจะลดลงมากถึง 0.8% ในระยะยาว อีกทั้งยังส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงราว 17% สำหรับอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบทางลบรุนแรง อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์ ส่วนกลุ่มที่ได้รับผลกระทบระดับปานกลาง อาทิ อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมแล้วการแข็งค่าของเงินบาทกำลังบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกและอาจส่งผลให้ต่างชาติย้ายฐานการผลิตออกจากไทย อีกทั้งยังกีดร่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ที่สำคัญในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เงินบาทยังแข็งค่าขึ้นในอัตราที่เร่งขึ้น ประเด็นดังกล่าวไม่เพียงสร้างความกังวลต่อผู้ประกอบการภายในประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ดังนั้น Research Intelligence ฉบับนี้จึงวิเคราะห์ผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทที่มีต่ออุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งในมิติระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Sujit Chaivichayachat. 2563)

Figure 1: THB exchange rate

Source: BOT, Krungsri Research

ที่มา: Sujit Chaivichayachat. 2563

จะเห็นได้ว่า สถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศนั้นๆ หากเกิดการผันผวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบความคิดทำให้เกิดความหวาดระแวงว่าจะไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การทำมาหากินจะฝืดเคืองอาจเกิดกลียุคถึงขั้นข้าวยากหมากแพง ซึ่งความวิตกกังวลเหล่านี้ก็คือที่มาของการเกิด “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

2.4 สถานการณ์สาธารณสุข: องค์การสหประชาชาติ(World Population Prospects : The 2012 Revision, UN) คาดว่า ในปี พ.ศ.2593 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,600 ล้านคน และ 19,000ล้านคน ในปี พ.ศ. 2643จากปัจจุบันที่มีประชากรอยู่ประมาณ 7,200 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันมีสูงมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการค้าและการลงทุน จึงต้องมีการแข่งขันและการขยายตัวตามเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งผลที่จะตามมาคือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างรวดเร็วและฟุ่มเฟือย การพัฒนาด้านต่างๆที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นฟูตัวของทรัพยากรลดลง จึงเป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC 2014) คาดการณ์ว่า อุณหภูมิโลกจะเพิ่มขึ้น 1.1ถึง 6.4 องศาเซลเซียส ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2643 เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสะสมในชั้นบรรยากาศมากเกินไปที่เคยเกิดขึ้นทำให้เกิด “ภาวะโลกร้อน” (Global Warming) ซึ่งมีผลกระทบให้สภาพภูมิอากาศเกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อฤดูกาลต่างๆ เช่น ช่วงฤดูร้อนที่ยาวนานขึ้น ฤดูหนาวที่สั้นลง ภาวะแห้งแล้งในช่วงฤดูแล้งที่ทวีความรุนแรงฝนตกชุกเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูฝน เกิดสภาวะอากาศแปรปรวนและสภาพอากาศเลวร้ายบ่อยครั้ง และระดับของน้ำทะเลที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสียหายต่อประเทศต่าง ๆ เป็นมูลค่าหลายพันล้านบาท จึงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ต่อการพัฒนาของประเทศ ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ(Centre for Research on the Epidemiology of Disasters :CRED, UNISDR)ได้รวบรวมสถิติในรอบ 100 ปีของทวีปเอเชียที่ชี้ชัดว่าจำนวนผู้เสียชีวิตจากภัยแล้งสูงที่สุดรองลงมาได้แก่อุทกภัย แผ่นดินไหว พายุไซโคลน และสึนามิตามลำดับ อย่างไรก็ตามภัยที่เกิดขึ้นบางครั้งอาจจะไม่ได้คร่าชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมากแต่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่ประเทศนั้น ๆ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความยากจนและไม่สามารถกลับคืนสู่ชีวิตปกติได้นานนับสิบปี (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. 2558)

สรุปได้ว่า จำนวนประชากรโลกนับวันจะเพิ่มมากขึ้นในขณะที่โลกของเรามีขนาดเท่าเดิม ดังนั้นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์แบบไม่หยุดคิดถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งเป็นปัจจัยเหตุแห่งความอุดมสมบูรณ์ ยิ่งหากการพัฒนาไม่ “บาลานซ์” (ภาษาอังกฤษ balance) กับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งก็อาจทำให้สถานการณ์สาธารณสุขร้ายแรงเกิดขึ้นและพร้อมที่จะทำลายที่อยู่อาศัยของเราเองนั่นก็คือ “โลก

ใบนี้” อย่างไรก็ตาม การทำลายเพื่อสร้างสรรค์พัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆก็ควรที่จะทำการส่งเสริมฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไป

จะเห็นได้ว่า สถานการณ์สาธารณภัย หรือการทำลายล้างจากธรรมชาตินั้นอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศซึ่งเหตุปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงกับประชาชนจนเกิดความกลัวต่อสถานการณ์สาธารณภัย ส่งผลให้เกิด “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

2.5 ศาสนากับการเมือง: “ศาสนาได้แยกอยู่โดดเดี่ยวจากสังคมและการเมือง” แต่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและการเมืองหลายพันปีมาแล้วตั้งแต่สมัยก่อนรับศาสนาจากอินเดียและลังกา (หรือสมัยก่อนประวัติศาสตร์) สืบเนื่องถึงสมัยรับศาสนาจากอินเดีย トラบจนปัจจุบัน [อินเดียและลังกาใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อขยายการค้าทางทะเลสู่อุษาคเนย์ ซึ่งเป็นที่รับรู้ทั่วไปในหมู่นักปราชญ์และนักวิชาการในสากลโลก] หนังสือ Indianized States of SEA โดย ศ.ยอร์ช เซเดส์ เป็นคัมภีร์ของมหาวิทยาลัยทั่วโลก ยืนยันว่าอุษาคเนย์เป็นบ้านเมืองก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (โดยเฉพาะถลุงและหลอมโลหะ) มากแล้วก่อนรับวัฒนธรรมอินเดียทางศาสนาและอื่นๆ พยานสำคัญพบอยู่เมืองอู่ทอง พระสงฆ์ในศาสนาพุทธ และพราหมณ์ (นักบวช) ในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ด้านหนึ่งประกอบพิธีกรรม ส่วนอีกด้านหนึ่งมีหน้าที่ทำงานการเมืองสนองชนชั้นนำเพื่อปกครองประชาราษฎร์ ตั้งแต่ก่อนมีกรุงศรีอยุธยา กระทั่งถึงกรุงศรีอยุธยาสืบมาจนทุกวันนี้ อย่างไรก็ดี พระสงฆ์และศาสนาพุทธโดยสรุปเกี่ยวข้องการเมืองตั้งแต่แรกจากอินเดียและลังกาแผ่มาถึงสยามประเทศแต่เป็นเพียงขอบเขตการเมืองเพื่อผดุงอำนาจของชนชั้นนำ “เรื่องคนไม่เท่ากัน” ซึ่งหนักไปทางตรงข้ามกับประชาธิปไตย (สุจิตต์ วงศ์เทศ. 2563)

ที่มา : สุจิตต์ วงษ์เทศ (2564)

พระสงฆ์เก่าสุด “สนองอำนาจรัฐ” มากกว่า 1,000 ปีมาแล้ว ครองจีวรห่มคลุมถือบาตร (คล้ายบิณฑบาต) พบหลักฐานเป็นประติมากรรมดินเผา เมืองอู่ทอง อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี (ภาพถ่ายและลายเส้นจำลองจากหนังสือ สุวณณภูมิ ของ ธนิต อยู่โพธิ์ กรมศิลปากร พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2510) (สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2564)

สรุปได้ว่า “ศาสนากับการเมือง” ถือเป็นเรื่องยุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างความเจริญรุ่งเรือง ให้กับราชอาณาจักรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หากแต่การเมืองกับศาสนาจะอยู่ในบทบาทการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกัน และกัน ดังปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติไทยเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราชขึ้นตรงต่อหงสาวดี พระมหาเถรคันฉ่องท่านเป็นผู้แนะนำพร้าสอนตำราพิชัยยุทธให้กับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจนกอบกู้บ้านเมืองได้ สำเร็จ (วิกิพีเดีย สารานุกรม. 2565) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยในปัจจุบันได้ออกกฎหมายห้ามมิให้พระสงฆ์มีส่วน ร่วมหรือแสดงบทบาททางการเมืองโดยเด็ดขาดแล้ว ดังนั้น การออกกฎหมายห้ามมิให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมหรือ แสดงบทบาททางการเมืองอาจเป็นเรื่องของการริดรอนสิทธิมนุษยชนในเพศบรรพชิตก็เป็นได้จึงทำให้พระสงฆ์ บางรูปออกมาแสดงบทบาทเป็นผู้นำมวลชนก่อม็อบเปิดเวทีอภิปรายจนทำให้ประชาชนจำนวนมากคล้อยตาม เหตุการณ์เหล่านี้ถือได้ว่าเป็น “อุปาทานหมู่ทางการเมือง” เช่นกัน

3. อิทธิพลภายนอกประเทศ (External Streaming)

ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ ทุกประเทศต้องพึ่งพิงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน หากเกิดวิกฤตในประเทศใดประเทศหนึ่งก็ย่อมจะส่งผลต่ออีกประเทศหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังตัวอย่าง วิกฤตการณ์การยูเครน เป็นต้น คำว่า “อิทธิพล” ในแต่ละประเทศก็มีอิทธิพลแตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศ ขนาดเล็กอย่างสิงคโปร์หรือประเทศขนาดใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา ประเทศรัสเซีย และประเทศจีน ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลต่อต่างประเทศทั้งนั้น ส่วนจะเป็นในด้านการค้า การเมืองการปกครอง การลงทุน ก็ ขึ้นอยู่กับการยอมรับการเข้าร่วมและการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างประเทศคู่ค้า อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ ปัจจุบันการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองโดยผ่านนโยบายความร่วมมือการลงทุน ซึ่งนี่ก็อาจถือเป็น รอยฝุ่นที่นานาประเทศทำความสะอาดได้ยากขึ้น

3.1 อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ: “ยุคอิเล็กทรอนิกส์” (1940-ปัจจุบัน) จากการสืบค้นในวิกิพี เดีย : เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้เขียนทราบว่าก่อนคริสตกาลประมาณ 3000 ปี เทคโนโลยีใหม่ยังไม่มีชื่อที่ ตั้งขึ้นเป็นสิ่งเดียว ถูกเรียกว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” หรือไอที (อังกฤษ: information technology: IT) นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ค้นคว้าเพิ่มเติม จาก Google Sites “ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี” เมื่อมนุษย์มีการ พัฒนารูปแบบของการดำรงชีวิตและรู้จักการคิดที่สลับซับซ้อนจนเกิดความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น ดังนั้น มนุษย์จึงเกิดการพัฒนาคิดที่จะสร้างเครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ดำรงชีวิตของมนุษยชาติ กระบวนการต่างๆเหล่านี้จึงเกิดขึ้น “เทคโนโลยีสารสนเทศ” ก็ถือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้าง ขึ้นด้วยพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ ซึ่งวิทยาศาสตร์มันก็คือความรู้ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตธรรมชาติ นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเทคโนโลยีก็เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จนกลายเป็น ปัจจัยหลักที่ทุกหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนหรือบุคคลทั่วไปจำเป็นต้องมี (Nangmanrai11. 2565)

สรุปได้ว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” เป็นปัจจัยสำคัญที่ทรงอิทธิพลมากขึ้นทุกวันในการดำรงชีวิตของ มนุษยชาติ และถือเป็นนวัตกรรมล้ำสมัยในบรรดาเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการ และความสะดวกสบายในทุกแง่มุม อย่างไรก็ตามมีมุมบวก็ย่อมมีมุมลบ หากเครื่องมือที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพ

ของมนุษย์ถูกนำไปใช้ในการทำลายล้างก็จะยังความเสียหายให้เกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ได้เช่นกัน “เราจึงควรใช้เทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมธุรกิจในชีวิตประจำวันโดยชอบธรรมและจะไม่นำไปทำลายล้างซึ่งกันและกัน” ดังนั้นบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ ถือเป็นปัจจัยเหตุของเครื่องมือหลักที่มนุษย์ใช้เก็บข้อมูลและสื่อสารในชีวิตประจำวันขององค์กร ซึ่งหากมีบุคคลในองค์กรนั้นๆ นำเอาข้อมูลลับเฉพาะภายในไปเผยแพร่สู่สาธารณะย่อมก่อให้เกิดความเสียหายขยายวงกว้างเป็น “อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

3.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศ: “ยุคโลกาภิวัตน์” ประเทศต่าง ๆ ต้องประสานประโยชน์และพึ่งพากันอย่างเป็นระบบ จึงต้องรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และปัจจุบันเป็นโลกไร้พรมแดนมีการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต มีเครือข่ายโยงถึงกันได้สะดวกรวดเร็ว ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจไทยและโลก แต่ทุกประเทศมีปัญหาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ประเทศไทยก็มีปัญหาเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา การรวมตัวของประเทศต่างๆ เพื่อ ร่วมมือกันในการเสริมสร้างและรักษาผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจที่เน้นด้านการค้าโดยการพยายามหาวิธีการหาช่องทางขยายการค้าระหว่างกันหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ความเสียหายจากสงครามทำให้ประเทศต่างๆ อยู่ในภาวะความอดอยากประเทศเหล่านั้นจึงพยายามร่วมมือฟื้นฟูเศรษฐกิจของโลก ทำให้เศรษฐกิจและการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศขยายตัวมากขึ้น แต่เนื่องจากประเทศด้อยพัฒนามีทรัพยากรจำกัดและศักยภาพในการผลิตต่ำ และแต่ละประเทศก็พยายามตั้งกำแพงภาษี กำหนดโควตาสำหรับสินค้านำเข้าหรือใช้นโยบายคุ้มครองสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ซึ่งเป็นการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ได้ยึดหลักการค้าเสรี จึงทำให้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการค้าระหว่างประเทศลดน้อยลง จากความไม่เป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศซึ่งมีการได้เปรียบและเสียเปรียบกันประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ที่ผลิตสินค้าคล้ายคลึงกัน และประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจร่วมกัน ได้มีการรวมกลุ่มกันและขยายการรวมกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจสำคัญโดยมีหลักการและเป้าหมายของการรวมกลุ่ม (Parichatsirisom17. 2565)

สรุปได้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่นิยมอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสร้างชุมชนให้เติบโต ขยายเผ่าพันธุ์ สร้างประเทศแบ่งขอบเขตอย่างชัดเจน แม้จะต่างเชื้อชาติต่างศาสนาวัฒนธรรมมนุษย์ก็ไม่หยุดปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพราะการเชื่อมเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ถือเป็นความเข้มแข็งและปลอดภัยสูงสุด สร้างความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงในทุกๆ ด้าน ยิ่งให้ความร่วมมือส่งเสริมกันมากเท่าไร ความแนบแน่นเอื้อประโยชน์ต่อกันยิ่งมากเป็นเท่าทวีคูณ ยุคสมัยโลกไร้พรมแดนการขยายความร่วมมือไปยังนานาประเทศ ทั้งรวดเร็วและง่ายดาย อย่างไรก็ตาม ในยุคโลกาภิวัตน์ก็ยังคงมีความขัดแย้งแข่งขันในสังคมมนุษย์อยู่เช่นกัน ดังนั้นการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมการค้าและพัฒนาระบบเศรษฐกิจร่วมกัน สร้างสัมพันธ์มิตรเป็นที่ยอมรับของประชาคมของประชาคมคู่กันนั้นๆ ก็ย่อมเป็นการเกิด “อุปาทานหมู่ทางการเมือง” ขึ้นได้

3.3 ความขัดแย้งระหว่างประเทศ: ปี 2022 หรือจะเป็นปีแห่งความ “ขัดแย้ง” ระหว่างประเทศ เริ่มต้นศักราชประเทศมหาอำนาจยักษ์ใหญ่อย่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่ต้องเผชิญหน้ากันอย่างเข้มข้นขึ้นทุกขณะกับประเด็นการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงโดยสหรัฐฯ ได้สนับสนุนทุนผ่านเครือข่ายภาคประชาชนที่ได้รับ

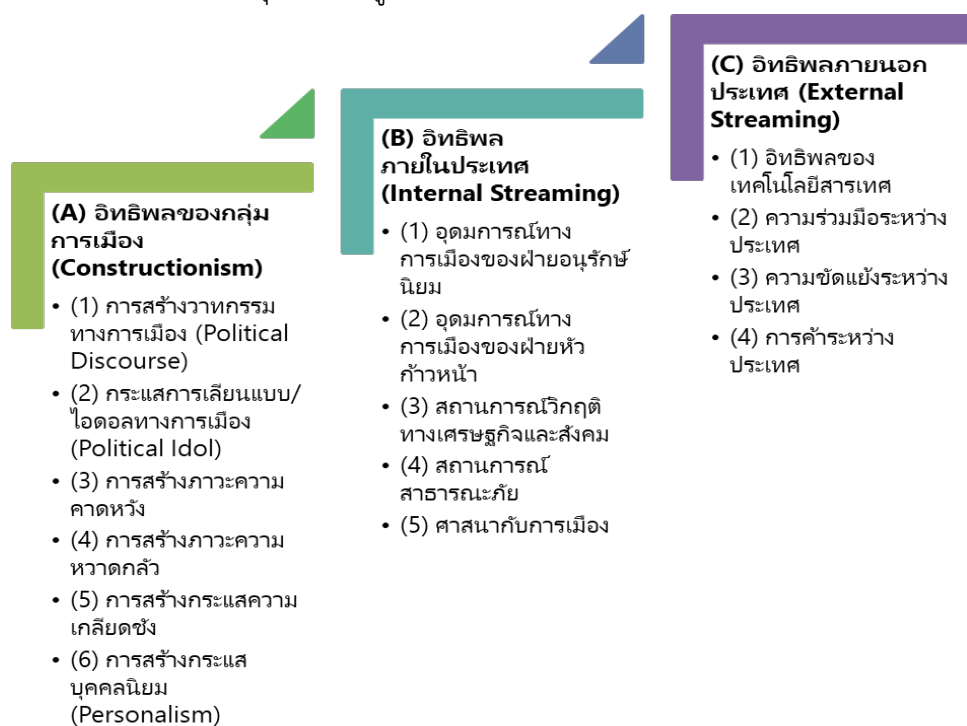
ผลกระทบจากการสร้างเขื่อนและองค์การพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) บางองค์กรที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับแม่น้ำโขง ขณะที่ทางการเงินได้สนับสนุนทุนผ่านนักวิชาการและมหาวิทยาลัยในการทำงานวิจัยรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังวิพากษ์วิจารณ์กันทางสื่อสารมวลชนเป็นระยะๆ (ไทยโพสต์ : <https://www.thaipost.net> : 31 มีนาคม 2565) อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหนึ่งประเด็นที่นับวันจะร้อนแรงขึ้นคือปฏิบัติการสู้รบระหว่างรัสเซียกับ ยูเครนซึ่งก็ถือเป็นความขัดแย้งที่นานาประเทศอยากเห็นการสงบศึกบนโต๊ะเจรจาสันติภาพ แลกเปลี่ยนของ รัสเซียระบุว่า เพื่อให้ปฏิบัติการมอบความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมครั้งนี้สัมฤทธิ์ผล เราขอเสนอว่าจะ ดำเนินการอพยพผู้คนที่ร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และคณะกรรมการกาชาด ระหว่างประเทศ กระนั้นประธานาธิบดีโวลอดิเมียร์ เซเลนสกี ของยูเครน ออกมาแสดงความเคลือบแคลงสงสัย ต่อข้อเสนอถอนทหารและลดระดับปฏิบัติการสู้รบบางส่วนของรัสเซียอีกครั้ง “เราไม่เชื่อใครทั้งนั้น เราไม่ไว้วางใจ การสร้างเรื่องด้วยคำพูดสวยหรูใด ๆ ทั้งสิ้น” มีรายงานว่าทหารรัสเซียยังคงระดมโจมตีเมืองเอียร์ปินที่อยู่ใกล้ กับกรุงเคียฟอย่างหนัก รวมทั้งยกระดับการสู้รบในภูมิภาคดอนบาสทางตะวันออกของยูเครนขึ้นอีกด้วย ซึ่ง เป็นการกระทำตรงกันข้ามกับคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้ในการเจรจาสันติภาพอย่างสิ้นเชิง (BBC NEWS. 2565)

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศ อาจเกิดจากมูลเหตุปัจจัยในเรื่องของความอุดมสมบูรณ์ทาง ธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีมูลค่าและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชากรประเทศเป็นอย่างยิ่ง และ ถ้าหากสิ่งจำเป็นเหล่านี้มีไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของประชากรอีกหนึ่งประเทศ ก็ย่อมเป็นเหตุแห่งการช่วงชิงในทรัพยากรอันมีมูลค่านั้นมาเพื่อตนเอง อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งอาจมีใช้ต้นเหตุแห่งการเกิดสงครามเสมอ ไป จะเห็นได้ว่า สาเหตุหลักของการเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศขึ้นนั้นมีผลจากการขาดหรือมากเกินไป ของทรัพยากรธรรมชาติอันมีมูลค่ามหาศาลและเป็นที่ต้องการของชาวลโลก ด้วยเหตุนี้จึงมีการสร้างเรื่องราวเพื่อ ความชอบธรรมให้กับประเทศตนเองโดยใช้ทรัพยากรมนุษย์และเงินทองทางการเมืองมาเป็นตัวขับเคลื่อน เหตุ ดังนั้นจึงถือเป็นการเกิด”อุปาทานหมู่ทางการเมือง”

3.4 การค้าระหว่างประเทศ: “ประเทศคู่ค้า” ถือเป็นความหมายที่สำคัญยิ่ง ของการค้าระหว่าง ประเทศ เพราะการค้าก็คือการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศต่างอาณาจักรมากกว่า 2500 ปีก่อนครั้ง พุทธกาลอย่างแคว้นมหารัฐวังสะเมืองหลวงชื่อโกสัมพีนีมีพระเจ้าอุเทนเป็นกษัตริย์ “โกสัมพีนีเป็นศูนย์กลาง การค้า” ที่มีการติดต่อกับแคว้นโกศลแคว้นมคธ แคว้นมัลลและแคว้นอวันตี ซึ่งก็มีความเจริญรุ่งเรืองเป็น อย่างมากในยุคนั้น (<https://www.winnews.tv/news/7619>) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศ ก็ยังถือเป็นเหตุแห่งปัจจัยการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีเพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศในทุกด้าน และผู้เขียนยังได้ ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแนวคิดของ (นายเชเลงคักดี เชื้ออรรธรณ : <http://www.sainampeung.ac.th>) ทราบว่า การค้าระหว่างประเทศโดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศจะมีสถานะเป็นทั้ง “ผู้นำสินค้าเข้าและผู้ส่งสินค้าออก” ใน เวลาเดียวกัน เพราะแต่ละประเทศมีการผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน ประเทศที่ผลิตสินค้าได้เกินความต้องการของ ผู้บริโภคภายในประเทศ สินค้าส่วนที่เหลือก็สามารถส่งออกขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศอื่นได้ ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศอาจจะถือว่าการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญของประชาชน พร้อมกับ

ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิอากาศในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรของโลกให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า “การค้าระหว่างประเทศ” นอกจากจะเป็นการซื้อขายหรือนำสินค้าไปแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศหรือต่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรภายในประเทศแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมสร้างสัมพันธไมตรีที่ดีต่อสังคมโลกอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ประชากรโลกมาร่วมกันสร้างสังคมแบ่งปัน แม้จะเกิดขึ้นจากการซื้อขายหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าก็ตาม สันติภาพความสุขย่อมเกิดขึ้นกับมนุษยชาติได้จริง ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศถือเป็นมูลเหตุแห่งความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ผลิตขึ้นจากประเทศนั้นๆ การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้า ซึ่งสภาวะความชื่นชมความนิยมในสินค้าถือได้ว่าเป็น “อุปาทานหมู่ทางการเมือง” ได้

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดอุปาทานหมู่ทางการเมือง
(สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

บทสรุป

“อุปาทานหมู่ทางการเมือง” เป็นการสร้างวาทกรรมชักนำไปสู่ความเชื่อในกลุ่มชนผู้ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองและตัวบุคคลให้เกิดอาการคล้อยตามนำสู่ขบวนการขับเคลื่อนแบบเฮลิโอสาร์พาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งครั้งนั้นๆ ซึ่งอาจจะอาศัยปัจจัยอีกหลายประการมาเสริมเพิ่มประสิทธิภาพจากวาทกรรมเริ่มต้น เช่น กระแสการเลียนแบบ/ไอดอลทางการเมือง การสร้างภาวะความคาดหวัง การสร้างภาวะความหวาดกลัว การสร้างกระแสความเกลียดชัง การสร้างกระแสบุคคลนิยม

.....
อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายอนุรักษ์นิยม อุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายหัวก้าวหน้า ศาสนากับการเมือง
สถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม สถานการณ์สาธารณสุขภัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือชั้นดีที่
พรรคการเมืองน้อยใหญ่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่พรรคพวกของตนได้เสมอ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แห่งชาติ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ.

คมชัดลึก ออนไลน์. (2562). *ความคาดหวังการเมืองไทยหลังเลือกตั้ง*. [Online]

<https://www.komchadluek.net/news/359509>

ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. (2565). *นิยามความหมายของการเมือง*. [Online]

https://www.baanjommyut.com/library_4/definition_of_politics/index.html

ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน. (2565). *อุปาทานหมู่ (Mass hysteria) คืออะไร?*. [Online]

<https://www.nstda.or.th/sci2pub/mass-hysteria/>

ทองย้อย แสงสินชัย. (2565). *อุปาทาน-อุปาทาน ถ้ารู้จักคิด ก็จะไม่ผิดตรงไหน*. [Online].

<http://dhamma.serichon.us/2017/05/24/อุปาทาน-อุปาทาน-ถ้ารู้จัก/>

ไทยรัฐออนไลน์. 2562. *สมศักดิ์ ไม่เชื่อ ภัยชาเลรี พาทุกคนรวย โจมตีเศรษฐกิจไม่ดี วาทกรรม*. ไทยรัฐ

ออนไลน์ 28 ก.พ. 2562 19:54 น. [Online] <https://www.thairath.co.th/news/politic/1507745>

นานาสาระ. (2565). *10 อุปาทานหมู่ที่น่าเหลือเชื่อ !!!*. [Online] <http://www.unigang.com/Article/8317>

เนชั่นทีวีออนไลน์. (2562). *"นิต้าโพล" เผยความคาดหวังการเมืองไทยหลังเลือกตั้ง*. [Online]

<https://www.nationtv.tv/news/378684034>

ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ. (2565). *กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลกับพรรคการเมืองในสังคมประชาธิปไตย*.

[Online] <https://www.naewna.com/politic/columnist/42638>

พิชัย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2562). *"ปัญญาพลวัตร" อุดมการณ์การเมือง (๗) : สังคมนิยม ประชาธิปไตยสังคม*

และวิถีที่สาม. *ผู้จัดการออนไลน์*. เผยแพร่: 23 ส.ค. 2562 17:19

ไพรัตน์ ฉิมหาด ปัญญาดี แพรกปาน และ สามิตร อ่อนคง. (2563). *การเมืองภาคพลเมืองกับการมีส่วนร่วม*

ทางการเมืองในสังคมไทย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*. 7 (5), 46-61.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2565). *อุปาทาน*. [Online] สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/อุปาทาน>

วิกิพีเดียสารานุกรม. (2565). *ทักษิณ ชินวัตร*. [Online] https://th.wikipedia.org/wiki/ทักษิณ_ชินวัตร

วิกิพีเดียสารานุกรม. (2565). *เปรม ติณสูลานนท์*. [Online] https://th.wikipedia.org/wiki/เปรม_ติณสูลานนท์

วิกิพีเดียสารานุกรม. (2565). *พระมหาเถรคันฉ่อง*. [Online] <https://th.wikipedia.org/wiki/พระมหาเถรคันฉ่อง>

- วิกิพีเดีย สารานุกรม. (2565). เหมมา เจอตง. [Online] https://th.wikipedia.org/เหมมา_เจอตง
- วิกิพีเดีย สารานุกรม. (2565). อดอล์ฟ ฮิตเลอร์. [Online] https://th.wikipedia.org/wiki/อดอล์ฟ_ฮิตเลอร์
- วิศรุต ลินพงศพร. (2565). *สรุปให้เข้าใจง่าย คดี ‘มันคือแป้ง’ ร.อ.ธรรมนัส พรหมเผ่า*. [Online] <https://workpointtoday.com/explainer-ep38/>
- สยามรัฐออนไลน์. (2561). แลนด์สไลด์ !?. *สยามรัฐออนไลน์* 16 กรกฎาคม 2561 07:27 น. [Online] <https://siamrath.co.th/n/39633>
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2562). *เศรษฐศาสตร์การเมืองของความกลัว*. [Online] <https://themomentum.co/the-political-economy-of-fear/>
- สัญญา เคนาภูมิ. (2560). อิทธิพลของอรรถประโยชน์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประเทศไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 5 (2), 17-38.
- สุจิตต์ วงศ์เทศ. (2563). ศาสนา-การเมือง ‘สนองอำนาจรัฐ’ เวนทำกรรมแต่ง คนไม่เท่ากัน. *หนังสือพิมพ์มติชน* : 19 พฤศจิกายน 2563.
- สุจิตต์ วงศ์เทศ. (2564) ‘พุทธ’ ปราบ ‘ผี’ ไม่สำเร็จราบคาบ. *มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 8 - 14 มกราคม 2564* [Online] https://www.matichonweekly.com/column/article_391225
- สุวิรัช วีรวรรณ. (2564). การเมืองสองฝั่งความคิด เราจะอยู่กันด้วยความเกลียดชัง. *ผู้จัดการออนไลน์* 4 มิ.ย. 2564. [Online] <https://mgronline.com/daily/detail/9640000053845>
- หนังสือพิมพ์ASTVผู้จัดการรายวัน. (2556). "วัยรุ่นไทยเลียนแบบดารา" ค่านิยมที่สังคมต้องตั้งคำถาม!. [Online] <https://www.hfocus.org/content/2013/06/3460>
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). การเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารมหาจุฬานาคปริทรรศน์*, 7 (7), 1-11.
- BBC NEWS. (2565). *ยูเครน : นาโต ระบุรัสเซียกำลัง “จัดทัพใหม่” ด้านยูเครนเผยพบการใช้ฟอสฟอรัสโจมตีพลเรือน*. [Online] <https://www.bbc.com/thai/international-60938213>
- Lasswell, Harold D. (1958) *Politics, Who gets What, When, How*. Cleveland : World Publishing Company.
- Nangmanrai11. (2565). *ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี*. [Online] <https://sites.google.com/site/nangmanrai11/khwam-ru-dan-thekhnoloyi/khwam-kawhna-thang-thekhnoloyi>
- Parichatsirisom17. (2565). *ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ*. [Online] <https://sites.google.com/site/parichatsirisom17/hnwy-kar-reiyn-ru-thi-5-khwam-rwm-mux-thang-sersthkic-rahwang-prathes/5-4-khwam-rwm-mux-thang-sersthkic>

-
- Sujit Chaivichayachat. (2563). เศรษฐกิจไทย “แข็งนอก อ่อนใน” : เสถียรภาพสร้างภูมิคุ้มกัน แต่กดดันความสามารถการแข่งขันระยะยาว. Research Intelligence, 19 มิถุนายน 2563 [Online]
<https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-thai-baht>
- Wolin, S. S. (2008). Democracy incorporated: Managed democracy and the specter of inverted totalitarianism. Princeton and Oxford: Princeton University Press. [Online]
<https://cryptome.org/2013/01/aaron-swartz/Democracy-Inc.pdf>